

Naar een eigen plek

Evaluatie pilot uitstroom Westfriesland

Alwien Bogaart, Babette Beertema en Mia Dieters

22 juli 2020

Amsterdam

Mia Dieters

mdieters@dsp-groep.nl

020 705 93 73

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Context	4
1.3	Onderzoekstappen en verantwoording	5
1.4	Leeswijzer	6
2	Uitkomsten	7
2.1	Draagvlak voor permanente werkwijze	7
2.2	Kwantitatieve resultaten uitstroom	7
2.3	Oorzaken achterblijven resultaten	10
2.4	Verdeling in regio: uitstroom naar gemeenten	13
2.5	Uitstroom naar woningen: toelating en voorbereiding	15
2.6	Acceptatieplicht	17
2.7	Ervaringen van uitstromers	18
2.8	Rol van uitstroomcoördinator	19
2.9	Rol van gemeenten	20
2.10	Regionale samenwerking	22
2.11	Verhouding pilot en andere regelingen	22
2.12	Organisatie en communicatie	23
2.13	Verbreiding doelgroep pilot	24
2.14	Housing First	24
3	Conclusies	26
4	Aanpassing in convenant	30
	Bijlagen	30

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Om een oplossing te bieden voor cliënten uit de maatschappelijke opvang, het beschermd wonen en intramurale jeugdzorg die uitstroomklaar zijn en zelfstandige woonruimte nodig hebben, zijn de zeven Westfriesse gemeenten (Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec) en de Westfriesse woningcorporaties en vier zorgorganisaties, gevolgd in 2019 door een vijfde zorgorganisatie, in juli 2018 een pilot uitstroom voor bijzondere doelgroepen gestart. Zodat cliënten weer zelfstandig deel kunnen nemen aan de maatschappij en de doorstroming in de maatschappelijke opvang, beschermd wonen en intramurale jeugdzorg gestimuleerd kan worden. De pilot beperkt zich tot vijf zorgaanbieders: DnoDoen en Leger des Heils (MO) en Parlan (intramurale jeugdzorg), Leviaan en, sinds 2019, Zorgboerderij De Steenuil (BW).

De looptijd van deze pilot is van 1 juli 2018 tot eind 2020. Afspraak is dat de pilot een half jaar vóór het einde van de looptijd wordt geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie wordt de bestaande samenwerkingsovereenkomst zo nodig aangepast. De evaluatie is in april gestart.

1.2 Context

De pilot uitstroom vloeit voort uit de door de Westfriesse gemeenten in 2017 vastgestelde 'Toekomstvisie Kwetsbare inwoners Westfriesland 2018-2023'. De toekomstvisie gaat ervan uit dat in beginsel opvang in de maatschappelijke opvang (MO) en in beschermd wonen (BW) tijdelijk is en gericht op herstel en stabilisatie en uitstroom. *'De plekken in MO en BW zijn schaars en de vraag overtreft het aanbod. Mensen die willen instromen krijgen een intake, waarin mogelijkheden en hulpvragen op alle leefdomeinen worden onderzocht. Elke instromer krijgt een perspectiefplan en een expertgroep kijkt naar de inzet van hulp en volgt de voortgang richting uitstroom. Ruimschoots voor de uitstroomdatum wordt contact gelegd met het wijk- en gebiedsteam om een zachte landing in de wijk te maken. De lokale ambulante ondersteuning die daarbij nodig is wordt op maat toegesneden'*¹. De doelgroep 18 plus uit jeugdzorg en AMV-ers 18+ (waaronder oud-Alleenstaande Minderjarigen Vreemdelingen) is in de pilot meegenomen om te voorkomen dat deze groep in de MO terechtkomt

Pilot uitstroom voor bijzondere doelgroepen

De pilot heeft de volgende doelstellingen:

- 1 Het uitstroomproces versnellen zodat geen kostbare plekken bezet worden gehouden in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

¹ Toekomstvisie kwetsbare inwoners Westfriesland 2018-2023, p. 5.

- 2 Het voorkomen van dakloosheid door jongeren (18+) met een zorgbehoefte uit te laten stromen. Hieronder vallen ook oud-Alleenstaande Minderjarigen Vreemdelingen (oud-AMV'ers)
- 3 Ervaring opdoen met het structureel organiseren van de uitstroom door vraag van cliënten en aanbod van woningen bij elkaar te brengen.

De pilot is bedoeld voor de volgende doelgroepen:

1. Cliënten die intramuraal wonen in de maatschappelijke opvang
2. Cliënten die intramuraal wonen in beschermd wonen
3. Jongeren (18+) met een zorgbehoefte, die vanwege hun leeftijd uitstromen uit de intramurale jeugdzorg
4. Oud-Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen, tussen de 18 en 23 jaar.

Doel uitstroomwoning

De uitstroomwoning is bedoeld om cliënten die bij zorgorganisaties verblijven kansrijk terug te laten keren in de maatschappij. De uitstroomwoning is meestal een reguliere woning, bedoeld voor zelfstandige bewoning. De uitstromer heeft een huurovereenkomst waaraan, indien nodig, begeleiding is gekoppeld. De mate van begeleiding is afhankelijk van de behoefte van de cliënt, het advies van de betrokken zorgorganisatie en het besluit van de gemeente. De begeleiding is er op gericht om de cliënt succesvol en structureel zelfstandig te laten wonen en te laten functioneren in de maatschappij.

1.3 Onderzoekstappen en verantwoording

Dit rapport is tot stand gekomen op basis van documentenstudie, interviews met vertegenwoordigers (ambtelijk en bestuurlijk) van de gemeenten Hoorn en Medemblik, de uitstroomcoördinator van de pilot, vertegenwoordigers van betrokken corporaties² en vertegenwoordigers van betrokken zorgaanbieders³. Op 16 juni is een eerdere versie van dit rapport voorgelegd aan de door de opdrachtgever vastgestelde begeleidingscommissie⁴. Dat heeft geleid tot een nieuwe versie die op 2 juli is besproken met de brede stuurgroep. Daarna is nog schriftelijk commentaar geleverd door een aantal stuurgroepleden. Dit alles heeft geresulteerd tot dit rapport.

Niet alle onderzoeksvragen hebben we kunnen beantwoorden, om de volgende redenen:

- 1 We hebben bij zorgaanbieders een schriftelijke vragenlijst uitgezet om antwoord te krijgen op de volgende (onderzoeks)vragen:

² Intermaris, Het Grootslag, De Woonschakel, Welwonen en gemeentelijk woningbedrijf van de gemeente Opmeer.

³ DnoDoen, Leger des Heils, Leviaan en Parlan.

⁴ De begeleidingscommissie bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van gemeente Hoorn, vertegenwoordigers van zorgaanbieders DnoDoen en Parlan, vertegenwoordigers van corporatie Intermaris en gemeentelijk woningbedrijf Opmeer, en de uitstroomcoördinator.

- Hoeveel van de bij uw instelling uitgestroomde cliënten hebben gebruik gemaakt van bijzondere bijstand van de gemeente (graag invullen hoeveel uitstromers per gemeente)
- Wat was de gemiddelde tijd tussen sleuteloverdracht corporatie en beschikking voor bijzondere bijstand (graag invullen per gemeente)
- Hoeveel van de uitstromers hebben voorafgaand of tijdens het uitstroomproces gebruik gemaakt van gemeentelijke schuldhulpverlening (graag invullen per gemeente)
- Hoeveel uitstromers kregen geen toegang tot gemeentelijke schuldhulpverlening en op grond waarvan niet (graag invullen per gemeente)
- Hoeveel zorg (in aantal weken en weken per uur) is door de gemeente verleend na uitstroom van cliënten (graag per cliënt en per gemeente aangeven)

De aangeschreven zorgaanbieders gaven aan deze gegevens niet of slechts met grote inspanningen te kunnen aanleveren. In overleg met de opdrachtgever is deze uitvraag niet doorgezet. Ook voor gemeenten bleek het lastig te zijn om de genoemde vragen te beantwoorden. Wel hebben we als het gaat over bijzondere bijstand en schuldhulpverlening op basis van de uitkomsten van de afgenomen interviews een algemeen beeld kunnen vormen dat herkenbaar was voor de begeleidingscommissie.

- 2 Voor de interviews hadden de respondenten van tevoren de interviewvragen ontvangen die direct afgeleid waren van de onderzoeksvragen. We hebben focus aangebracht op die onderzoeksvragen die het meest relevant zijn voor de voortzetting van de pilot als zodanig of omzetting van de pilot als permanente werkwijze.

In de bespreking van een eerder concept met de begeleidingscommissie is niet gebleken dat deze ontbrekende informatie als een omissie wordt ervaren.

1.4 Leeswijzer

In dit rapport vatten we de bevindingen samen uit de documentanalyse en interviews met de betrokken partijen waarmee we antwoord geven op de onderzoeksvragen.

In hoofdstuk 2 zijn de kwantitatieve resultaten en bevindingen toegelicht. In hoofdstuk 3 geven we onze conclusies. En in hoofdstuk 4 doen we voorstellen voor aanpassing van het samenwerkingsconvenant.

In de bijlagen zijn de onderzoeksvragen en toetsingscriteria opgenomen voor cliënten om te kunnen deelnemen aan de pilot.

2 Uitkomsten

In de hoofdstuk blikken we terug aan de hand van de onderzoeksvragen en geven we bij enkele thema's oplossingsrichtingen. We starten met de constatering dat er veel draagvlak is voor de werkwijze van de pilot.

2.1 Draagvlak voor permanente werkwijze

De gemeenten, zorgaanbieders en corporaties die we voor de evaluatie hebben gesproken, waarderen de pilot uitstroom zeer omdat de pilot perspectief biedt voor een doelgroep die voorheen niet (snel) in aanmerking zou komen voor een woning. Nu de pilot twee jaar loopt, komt het moment dat een keuze moet worden gemaakt voor continueren van de pilot of het omzetten daarvan in een permanente werkwijze. Er is bij alle partijen veel draagvlak voor vervolg. Dat wil zeggen, een structurele werkwijze, met inachtneming van verbeterpunten (proces, reële verdeling van uitstromers over gemeenten).

2.2 Kwantitatieve resultaten uitstroom

De afgesproken target was 100 woningen per jaar voor deze doelgroep. De aanname was tevens dat er ten minste 100 potentiële uitstroomklare cliënten zouden worden aangemeld door de betrokken zorgaanbieders en ten minste 100 aanmeldingen zouden worden goedgekeurd. In figuren 2 tot en met 6 staan de kwantitatieve gegevens van de aanmeldingen per zorgorganisatie, het aantal geleverde woningen per corporatie en de woningverplichting van gemeente in aantallen. Daaraan voorafgaand biedt figuur 1 kwantitatieve gegevens over de herkomst van uitstromers uit BWMO, binnen en buiten de pilot. In het kort:

- De resultaten bleven in 2019 achter bij de target. De behoefte aan uitstroom, uitgedrukt in het aantal aanmeldingen door zorgaanbieders lag met 65 aanmeldingen beduidend lager dan de target van 100. Maar het aantal beschikbare woningen bleef ook achter bij het aantal aanmeldingen. Anders gezegd, als het aantal aanmeldingen toeneemt, bestaat het risico dat de wachttijden voor een woning toenemen en uitstroomklare cliënten nog langer een dure plaats binnen BW en MO bezet houden.
- Van de 65 aangemelde cliënten in 2019 zijn er 43 in 2019 uitgestroomd. De overige 22 zijn in 2020 uitgestroomd of moeten nog uitstromen. Door wachttijden voor het beschikbaar komen van een woning, stromen cliënten die in de tweede helft van een kalenderjaar worden aangemeld eerst in een daarop volgend kalenderjaar jaar uit.
- In de eerste 5 maanden van 2020 is het aantal beschikbare woningen een stuk lager dan het aantal aanmeldingen: er zijn slechts 14 mensen uitgestroomd (tegenover de vraag naar 27 woningen). Er zijn als gevolg van de coronacrisis nog minder verhuisbewegingen dan normaal, waardoor er minder woningen beschikbaar komen.

- De uitstroom naar de gemeenten verloopt niet langs de lijnen van de afspraak over de verdeling van uitstromers in de regio. De meeste uitstromers gaan naar Hoorn. Dat heeft een relatie met de herkomstgemeenten van uitstromers en het feit dat een deel van de cliënten dat afkomstig is uit een andere gemeente dan Hoorn (waaronder ook cliënten van buiten Westfriesland) door een complex van factoren (sociaal netwerk opgebouwd, in Hoorn werken of een opleiding volgen, aangewezen zijn op een fiets of het openbaar vervoer) een sterke voorkeur hebben om in Hoorn uit te stromen.

Figuur 1: Herkomstgemeenten uitstromers BWMO

Herkomstgemeente	Beschermd wonen	Maatschappelijke opvang
Drechterland	2%	6%
Enkhuizen	10%	6%
Hoorn	17%	45%
Koggenland	2%	6%
Medemblik	8%	13%
Opmeer	5%	2%
Stede Broec	11%	5%
Van buiten de regio	45%	18%

Uit bovenstaande tabel (die overigens betrekking heeft op alle uitstromers uit BWMO, dus ook cliënten die op eigen kracht uitstromen) wordt duidelijk dat er grote verschillen zijn tussen de herkomstgemeenten van uitstromers. En dat met name bij BW een groot aantal uitstromers afkomstig is van een niet-Westfriesse gemeente. Dat verklaart waarom er bij uitstroom een groter beroep wordt gedaan op de woningvoorraad in Hoorn dan in de overige Westfriesse gemeenten.

Figuur 2: Aanmeldingen zorgaanbieders

Zorgaanbieder	Vanaf juli 2018	2019	2020 (tm mei)
Leger des Heils	6	6	4
DnoDoen	5	23	10
Leviaan	8	7	5
Parlan	8	29	5
Steenuil			3
Totaal	27	65	27

Als we kijken naar de spreiding in 2019 valt op dat in de loop van dat jaar het aantal aanmeldingen is afgenomen. Bij Parlan en DnoDoen is het aantal aanmeldingen substantieel afgenomen. Bij Leger des

Heils en Leviaan is het aantal aanmeldingen het hele jaar door beperkt geweest. Voor complexe cliënten met multiproblematiek is uitstromen niet altijd haalbaar.

Figuur 3: Aanmeldingen per kwartaal 2019

Zorgaanbieder	1e kwartaal	2 ^e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Leger des Heils	1	3	1	1
DnoDoen	9	4	7	3
Leviaan	2	0	2	3
Parlan	16	6	4	3
Totaal	28	13	14	10

Figuur 4: Geleverde woningen corporaties⁵

Corporaties	2018	2019: doel	2019: behaald	2020 (tm mei)
Intermaris		35	20 (57%) ⁷	8
Woonschakel		29	8 (28%)	4
Welwonen		9	7 (78%)	0
Grootslag		13	3 (23%)	0
GWB Koggenland		7	3 (43%)	1
GWB Opmeer		5	1 (20%)	0
Wooncompagnie		2	1 (50%)	1
Totaal	8 (47%)	100	43 (43%)	14

Opvallend is dat Intermaris, dat alleen een woningvoorraad in Hoorn heeft, in 2019 46% van de beschikbaar gestelde woningen leverde. Van de 12 door De Woonschakel in 2019 geleverde woningen zijn er 8 in 2019 geregistreerd en 4 in 2020. GBW Opmeer en Grootslag leverden naar verhouding de minste woningen.

⁵ Tussen haakjes de leveringsplicht van de onderscheiden corporaties.

⁶ Binnen Westfriesland werkzaam in Hoorn.

⁷ Percentage van target behaald.

⁸ Werkzaam in gemeenten Stede Broec, Drechterland en Medemblik.

⁹ Samenwerkingsverband tussen de stichting Welzijnswerk Enkhuizen en de woningcorporatie Woondiensten Enkhuizen.

¹⁰ Werkzaam in Drechterland, Medemblik en Hoorn.

¹¹ Werkzaam in en groot deel van Noord-Holland Noord waaronder de gemeenten Opmeer, Medemblik en Hoorn.

Figuur 5: Woningverplichting per gemeente

Gemeenten	2018		2019		2020 (tm april)	
	Doel ¹²	Werkelijk	Doel	Werkelijk	Doel	Werkelijk
Drechterland	4	2 (50%)	9	1 (11%)	9	0
Enkhuizen	4	0 (0%)	9	7 (78%)	9	0
Hoorn	17	2 (12%)	35	22 (63%)	35	8
Koggenland	5	2 (40%)	11	2 (18%)	11	2
Medemblik	10	0 (0%)	21	7 (33%)	21	3
Opmeer	2	2 (100%)	5	1 (20%)	5	0
Stede Broec	5	0 (0%)	10	3 (30%)	10	1
Totaal	47	8 (17%)	100	43 (43%)	100	14

2.3 Oorzaken achterblijven resultaten

De resultaten blijven achter bij de afgesproken target van 100 woningen per jaar zoals blijkt uit de kwantitatieve gegevens. De beoogde versnelde uitstroom wordt daardoor maar ten dele gerealiseerd. Dit heeft een aantal oorzaken:

1. Onvoldoende passende woningen

Allereerst zijn er onvoldoende passende woningen beschikbaar. Dit komt door het volgende:

Beperkte vijver

Uitstromers moeten in het beperkte woonsegment sociale huurwoningen aan de onderkant van de markt concurreren met mensen die ook zijn aangewezen op goedkope woningen waaronder statushouders en mensen die gebruik maken van de urgentieregeling en spoedzoekersregeling. Dat maakt het lastig om daadwerkelijk 100 woningen voor de pilot uitstroom beschikbaar te stellen.

Ter illustratie bij 2 woningcorporaties:

Figuur 6: Reguliere en bijzondere toewijzingen

2019	Aantal mutaties lage huursegment ¹³	Reguliere toewijzingen	Bijzondere toewijzing (urgentie, spoed, statushouders ed)	Aantal woningen voor pilot (aandeel binnen bijzondere toewijzing)
Intermaris	485	296 (42%)	279(58%)	22 (8%)
De Woonschakel	368	234 (64%)	134 (36%)	12(9%)

¹² Op basis van gehalveerde jaardoelstelling. Cijfers naar beneden afgerond.

¹³ Het gaat hier om de eerste aftoppingsgrens van de huurprijs (€ 607,46 per maand).

Sinds 2018 is het aantal mutaties afgenomen en het aandeel vrijgekomen woningen voor bijzondere toewijzingen toegenomen. In 2018 was het aandeel van de vrijgekomen woningen naar bijzondere toewijzingen bij Intermaris 48% (bij 514 mutaties), bij de Woonschakel 25% (bij 485 mutaties).

Lage mutatiegraad

Er vinden in het woonsegment kleine en goedkope woningen waar instromers voor in aanmerking komen, weinig mutaties plaats zodat weinig woningen beschikbaar komen (zie hierboven). Dat speelt vooral in kleine woonkernen / dorpen/ buurtschappen. Voor de uitstroom is dit niet direct relevant, want uitstromers mogen geen voorkeurskernen aangeven, wel voorkeursgemeenten. Indien een uitstromer voor een bepaalde voorkeursgemeente kiest, wordt gekeken of daar, ongeacht in welke kern, een geschikte woning beschikbaar komt. Die woning dient de kandidaat te aanvaarden. De praktijk wijst uit dat een uitstromer altijd de aangeboden woning accepteert. De verwachting van corporaties is dat door coronacrisis het aantal verhuisbewegingen in 2020 lager is dan normaal waardoor er (nog) minder woningen beschikbaar komen en uitstroom daardoor nog lastiger wordt.

Beperkt aanbod door sloop

In Hoorn heeft in 2019 sloop van een aantal grotere wooncomplexen plaatsgevonden. Degenen die daar woonden moesten met voorrang aan een vervangende woning worden geholpen waardoor er minder woningen voor uitstromers in de pilot beschikbaar kwamen. In 2021 zal naar verwachting in Hoorn de uitstroom toenemen door de oplevering van nieuwbouw in het lage huursegment.

Jongerenwoningen

Er zijn in de regio in het algemeen onvoldoende jongerenwoningen beschikbaar. Dat is een landelijk probleem. Intermaris, De Woonschakel, Welwonen en Woningbedrijf Opmeer hebben jongerenwoningen, maar Intermaris heeft de meeste jongerenwoningen en allemaal in Hoorn. Er wordt dan ook vooral op Intermaris een beroep gedaan als het gaat om jongerenwoningen.

Voorkeursgemeenten

Uitstromers mogen drie voorkeursgemeenten aangeven. Hierdoor is het lastiger om een match te maken tussen vraag en aanbod en verblijven uitstroomklare cliënten onnodig lang in de opvang.

2. Minder aanmeldingen

Het aantal aanmeldingen vanuit de betrokken zorgaanbieders is geringer dan beoogd. Er zijn echter geen perverse financiële prikkels voor zorgaanbieders om cliënten *niet* als uitstroomklaar aan te melden. Er zijn immers steeds wachtlijsten, zodat bij uitstroom van een cliënt er steeds een nieuwe cliënt instroomt. Uit gesprekken met zorgaanbieders leiden we af dat de lange wachttijden voor een woning er niet toe leiden dat cliënten die uitstroomklaar zijn niet worden aangemeld voor de pilot. Wel leiden lange wachttijden

voor het beschikbaar komen van woningen tot verstopping in de voorzieningen, waardoor de instroom hapert en uitstroomklare cliënten een dure BW- of MO-plaats 'bezet' houden.

Uit de gesprekken met betrokkenen wordt niet direct duidelijk waarom het aantal aanmeldingen achterblijft bij het beoogde aantal. Hieronder schetsen we mogelijke oorzaken.

Omvang doelgroep pilot

- ② Het achterblijven van het aantal meldingen bij de 100 verwachte aanmeldingen zegt mogelijk iets over de beperktere omvang van de doelgroep van de pilot, dan gedacht. Daarbij speelt dat aanvankelijk ervan uit werd gegaan dat daklozen die een onderkomen hebben gevonden op een camping of in een garagebox verblijven en ambulante begeleiding ontvangen ook zouden worden toegelaten tot de pilot. Dat is losgelaten terwijl de ambitie van 100 uitstromers per jaar het vertrekpunt bleef.
- ② Daarnaast zijn er ook uitstromers die op reguliere wijze uitstromen, bijvoorbeeld via de urgentieregeling. De reguliere uitstroom is ook toegenomen in de afgelopen jaren. Dat is vooral het resultaat van meer sturen op uitstroom en een beperkte geldigheidsduur van een beschikking voor een maatwerkvoorziening MO en BW. Figuur 6 geeft een beeld van de uitstroom uit MO, BW (alleen van de grootste zorgaanbieder in de regio, Leviaan) op reguliere wijze (dus niet via de pilot), in de jaren 2017-2019. Parlan heeft vrijwel geen reguliere uitstromers; er zijn weinig jongerenwoningen¹⁴ beschikbaar en deze jongeren hebben een beperkt inkomen. Jongeren blijven daarom langer op de verblijfsetting dan gewenst en huren bijvoorbeeld een kamer bij een particulier.

Figuur 7: Reguliere uitstromers MO en BW 2017, 2018 en 2019

	2017	2018	2019
Aantal reguliere uitstromers MO	72	98	102
Aantal reguliere uitstromers BW (Leviaan)	12	23 ¹⁵	16
Totaal	84	121	118

Bij het begin van de pilot waren de uitstromers cliënten die 2 tot 4 jaar verbleven in de opvang of zelfs langer in BW. Door de uitstroom van deze cliënten is het aantal 'langverblijvers' dat mogelijk kan uitstromen, in aantal afgenomen. Inmiddels stromen cliënten uit die minder lang in een voorziening hebben verbleven.

Adviezen

- ② **Laat het principe van de voorkeursgemeenten los.** Als het beginsel van voorkeursgemeenten wordt losgelaten kan een snellere uitstroom worden gerealiseerd. De uitstroomcoördinator zet het

¹⁴ Een jongerenwoning is een sociale huurwoning voor mensen tussen 18 en 28 jaar. Binnen die leeftijdsgrenzen is een woning voor 5 jaar beschikbaar. Na verloop van deze termijn wordt een huurder van een jongerenwoning geacht op eigen kracht zelf een andere woning te bemachtigen.

¹⁵ In verband met de sluiting van de locatie Parklaan (6 plaatsen).

verzoek voor een woning bij alle corporaties uit, waardoor er sneller een match tussen vraag en aanbod tot stand kan komen. Het loslaten van voorkeursgemeenten is bovendien in lijn met het door alle Westfriesse gemeenten geaccordeerde 'Integraal advies doordecentralisatie BW en MO/ Vb / Oggz Westfriesland (2019) waarin het volgende is bepaald: 'Uitstroom naar zelfstandig wonen, met eventueel ambulante begeleiding, hoeft niet altijd gerealiseerd te worden in de herkomstgemeente van een cliënt'. Voorwaarde is dat de uitstroomcoördinator rekening houdt met zaken als gezinssamenstelling (met het oog op gebruik van school en andere voor kinderen relevante faciliteiten), herkomstgemeente, waar iemand een sociaal netwerk, werk of opleiding heeft waarbij ook gekeken wordt naar reisafstand, reisduur en de vervoersmiddelen van een cliënt. Zie ook de adviezen over een betere regionale spreiding, waarin we er voor pleiten dat uitstromers gefaciliteerd worden bij uitstroom naar een andere gemeente dan Hoorn.

- 🕒 **Vergroot de vijver:** verken een andere woningmarkt dan alleen de sociale huurmarkt. Bij de aanpak in de regio Alkmaar proberen gemeenten uitstromers te vestigen in onder meer leegstaande kantoorpanden.

De vraag is mogelijk gedifferentieerder dan men denkt: niet alle uitstromers hebben behoefte aan een woning, sommigen hebben genoeg aan een kamer. In regio Utrecht wordt ook gekeken naar (particuliere) kamerverhuur en sociaal pensions. Hiervoor is er een zogenaamde out of the boxmakelaar aangesteld die de particuliere markt verkent. In Alkmaar wordt, met een woningregisseur, ingezet op leegstaand kantoorvastgoed als woonruimte voor kwetsbare doelgroepen waaronder uitstromers uit BW en MO, al dan niet in combinatie met andere huurders.

- 🕒 **Alternatieven voor jongeren:** een optie is dat jongeren een kamer wordt aangeboden, waardoor de beschikbare woningvoorraad wordt vergroot. Dit in combinatie met het vergroten van de vijver als hierboven benoemd.

2.4 Verdeling in regio: uitstroom naar gemeenten

1. Scheefgroei in regio

Er is sprake van scheefgroei voor wat betreft uitstroom naar onderscheiden gemeenten: naar verhouding van benoemde targets van gemeenten willen veel meer mensen uitstromen in Hoorn. Wat niet onlogisch is: mensen komen daar vaak vandaan en/of hebben daar lang verbleven in de opvang of beschermd wonen, en er is een gunstige verbinding met het openbaar vervoer. Dit is belangrijk omdat uitstromers meestal aangewezen zijn op openbaar vervoer en de fiets om naar werk of school te gaan of anderen te ontmoeten.

2. Verdeling in de regio is niet realistisch en conform wens uitstromers

De verdeling van uitstroomwoningen in targets per gemeente is gebaseerd op de solidariteitsgedachte: iedere gemeente neemt naar rato van het aandeel in de totale Westfriesse gemeenten een bepaald aantal uitstromers op om zo de druk van de uitstroom zo eerlijk mogelijk te verdelen.

Er is een spanningsveld tussen de beoogde verdeling van uitstroomwoningen over de verschillende gemeenten enerzijds en de herkomst en woonplaatsvoorkeur van uitstromers anderzijds. In de praktijk is er meer uitstroom in Hoorn vanwege de concentratie van voorzieningen. Zorgaanbieders proberen cliënten die willen uitstromen in Hoorn te verleiden om te opteren voor een andere gemeente omdat de wachttijden daar korter zijn.

Volgens de uitstroomcoördinator zijn de voorkeursgemeenten van uitstromers als volgt:

- 1 Hoorn
- 2 Koggenland
- 3 Enkhuizen
- 4 Stede Broec
- 5 Medemblik
- 6 Opmeer
- 7 Drechterland.

3. Verschil grote en kleine gemeenten

Enerzijds is het signaal dat er weinig woningen in plattelandsgemeenten zijn vanwege beperkte mutaties, anderzijds is er het signaal dat er in plattelandsgemeenten voldoende woningen zijn, maar dat weinig mensen een voorkeur hebben om daar uit te stromen, en corporaties daardoor geen aanmeldingen ontvangen. De uitstroomcoördinator nuanceert dat. Uitstromers willen bijvoorbeeld wel uitstromen in Drechterland, maar enkel in Hoogkarspel (met een treinverbinding) en niet in een kleine kern binnen die gemeente. Voorts geeft de uitstroomcoördinator aan dat corporaties altijd wel kandidaten vanuit de pilot hebben.

Overigens, als uitstroom in Hoorn niet haalbaar is, accepteren uitstromers wel uitstroom in een andere gemeente. Anders gezegd, de combinatie van een voorkeur van uitstromers voor Hoorn en de beperkte woningvoorraad in Hoorn is geen verklaring voor het feit dat de uitstroom achterblijft bij het ambitieniveau. Het is wel een verklaring voor de lange wachttijden voor een woning.

De wachttijd voor de uitstroom naar Hoorn is circa 6 maanden of langer en in de regel langer dan in de overige Westfriese gemeenten. Uitstroom naar andere gemeenten dan Hoorn is mogelijk sneller. Er is in ieder geval perspectief op uitstroom; dit wordt door zorgaanbieders als zeer positief ervaren.

Adviezen

- ① **Laat het principe van de voorkeursgemeenten los.** Dit is hiervoor al beschreven op pagina 12.
- ② **Creëer onder uitstromers draagvlak voor andere uitstroomgemeenten dan Hoorn.** Geef aan dat de uitstroom mogelijk ook buiten Hoorn kan plaatsvinden, ga actief mee naar andere gemeenten samen met de uitstromers en kijk naar mogelijkheden (bijvoorbeeld via aangepast vervoer of lokale voorzieningen) om zoveel mogelijk aansluiting te vinden voor de uitstromer.
Zorgaanbieders kunnen uitstromers in de begeleiding wijzen op Woonmatch waar te zien is of er een passende woning beschikbaar is buiten Hoorn.

- **Ga na of een (pilot)woning via (een specifiek onderdeel van) Woonmatch kan worden aangeboden.** Deze werkwijze legt meer nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de uitstromer.
 Voor (de medewerkers van) de zorgaanbieders geldt dat afstand / reistijd geen beletsel mag zijn om ook begeleiding te bieden in verder gelegen gemeenten of kernen.
- **Regel aangepast vervoer.** Bijvoorbeeld naar voorzieningen in Hoorn, zoals voor dagbesteding. OV-overgoeding regelen zodat afstand / hoogte reiskosten geen drempel meer vormt. Beschikbaar stellen van e-bike of tweedehands brommertje. Kijken of dit kan op basis van bijzondere bijstand, armoedebelief of maatwerkvoorziening Wmo.
- **Ga na of corporaties (meer) jongerenwoningen kunnen realiseren en of reguliere woningen labelen als jongerenwoning in andere gemeenten dan Hoorn.** Aandachtspunt hierbij is dat jongeren uiteindelijk deze woning weer moeten verlaten en een andere woning moeten zien te bemachtigen.

2.5 Uitstroom naar woningen: toelating en voorbereiding

1. Corporaties willen meer en eerder informatie over uitstromers

Zorgaanbieder en uitstroomcoördinator beoordelen of een cliënt voldoet aan de toelatingscriteria voor de pilot en deze uitstroomklaar is. Corporaties krijgen een aanmeldformulier dat alleen personalia en gegevens over de inkomenssituatie, eventuele schulden, schuldsanering en bewindvoering bevat. Soms stellen corporaties aanvullende voorwaarden aan uitstromers als de indruk is dat de betreffende cliënt niet helemaal zelfstandig kan wonen (vanwege onvoldoende informatie over achtergrond en problematiek van de betreffende persoon). Dit belemmert de voortgang in het uitstroomproces.

2. (Voorbereiding op) uitstroom: perspectiefplan en driehoekscontract

Kwaliteit perspectiefplan verbeterd

Bij aanmelding van een cliënt voor uitstroom dient de zorgaanbieder een perspectiefplan in, waarin de doelen van begeleiding op alle leefgebieden worden benoemd. Het perspectiefplan wordt beoordeeld door de uitstroomcoördinator. Volgens de uitstroomcoördinator was in het begin van de pilot de kwaliteit van de perspectiefplannen onvoldoende, maar dat is nu geen probleem meer. Blijkbaar is het een kwestie van ervaring opdoen met het opstellen van perspectiefplannen.

Bij Leviaan worden cliënten voorbereid op de uitstroom maar voor sommige cliënten kan dit stress geven als ze weten dat ze over 6 maanden 'moeten' uitstromen. Ruim van tevoren een cliënt hierop voorbereiden, is dan ook niet voor iedereen wenselijk.

Knelpunt uitstroom jongeren: van jeugdzorg naar Wmo-begeleiding

- De jongeren bij Parlan worden voorbereid op de uitstroom in het kamertrainingscentrum. Hier leren jongeren zelfstandig te wonen en om te gaan met de financiën. Bij de uitstromers gaat het om

jongeren met forse problematiek die begeleiding nodig hebben. De meeste jongeren stromen uit naar de SED-gemeenten, met name Enkhuizen, omdat Parlan daar gevestigd is en jongeren dat als hun vertrouwde omgeving zijn gaan zien.

Parlan geeft aan dat voor uitstromende jongeren uit de jeugdzorg, 3 maanden begeleiding in de SED-gemeenten te kort is. De begeleiding van Parlan gaat na uitstroom over in Wmo-begeleiding. Omdat Parlan geen aanbieder van Wmo-begeleiding is in de Westfrieze gemeenten, raken uitstromers hun vaste begeleiders van Parlan kwijt met wie zij een vertrouwensband hebben opgebouwd. Het zou dan ook wenselijk zijn als Parlan Wmo-aanbieder wordt, zodat de jongeren die 18 jaar worden gebruik kunnen blijven maken van de diensten van Parlan.

- Door het verlenen van beschikkingen voor begeleiding in de SED-gemeenten voor niet meer dan 3 maanden is Parlan terughoudend in de aanmeldingen. Overigens was dit eerder in de pilot geen punt, want in het eerste kwartaal van 2019 bracht Parlan 16 aanmeldingen in. Maar dit aantal wordt sterk vertekend door de relatief grote groep AMV'-ers die in het eerste kwartaal van 2019 werd aangemeld.

Driehoekscontract tussen huurder, zorgaanbieder en corporatie

Zorgaanbieders willen geen verdienwoningen die (tijdelijk) op hun naam komen te staan vanwege de financiële risico's die ze daarbij lopen. Daarom heeft de driehoekscontract (tussen huurder/cliënt, corporatie en gemeente die een beschikking voor begeleiding verleent) de voorkeur, waarbij de woning wel onmiddellijk op naam komt te staan van de uitstroomer. Het gaat om een tijdelijk contract onder de voorwaarde van begeleiding dat omgezet kan worden naar een permanente overeenkomst als het resultaat uit perspectiefplan wordt gehaald. Dit kan langer of korter dan een jaar duren. Indicaties kunnen ook worden verlengd als blijkt dat het goed gaat. Bij zo'n driehoekscontract worden ook afspraken over begeleiding gemaakt.

3. Geen uitval uitstromers

Over het algemeen goede selectie vooraf

Positief is dat er geen uitval is bij de uitstromers in de zin dat uitstromers door een corporatie uit huis worden gezet wegens woonoverlast of huurachterstanden. Er is blijkbaar een goede selectie bij aanmeldingen van cliënten uitstroom en voldoende begeleiding.

Dat er geen uitval plaatsvindt, betekent evenwel niet dat uitstroom zonder problemen blijft. Het komt een enkele maal voor dat een uitstroomer geen begeleiding accepteert of deze alleen accepteert als hij een andere begeleider (al dan niet van dezelfde zorgaanbieder) accepteert.

Weinig evaluaties over/ met uitstromers

Daarnaast constateren we dat in tegenstelling tot gemaakte afspraken er maar weinig evaluaties over en met de uitstromers plaatsvinden en dat een format voor een evaluatieverslag ontbreekt, zodat inhoud en kwaliteit van evaluatieverslagen afhankelijk zijn van de begeleider.

4. Verschil in omgang met eerdere uithuiszetting vanwege een hennepplantage en nieuwe toelating

Potentiële uitstromers die eerder uit huis zijn gezet vanwege een hennepplantage komen niet in aanmerking voor deze pilot, blijkt in de praktijk. Het gaat overigens om een zeer beperkt aantal potentiële uitstromers. De corporaties hanteren een periode waarin een huurder die uit huis is gezet vanwege een wietplantage, niet in aanmerking komt voor een nieuwe woning. Die periode varieert van 2 tot 10 jaar. Voor de pilotuitstromers willen de meeste corporaties geen uitzondering maken, wel eventueel een verkorting van de duur. Een duidelijke lijn hiervoor, is voor gemeenten en uitstromers wenselijk. In ieder geval dat corporaties ieder eenzelfde wachttermijn hanteren (bijvoorbeeld vijf jaar). En zo mogelijk afspraken maken dat cliënten BWMO onder strikte voorwaarden binnen die termijn wel over een woning kunnen beschikken.

Bij het vraagstuk van huisuitzetting vanwege een hennepplantage maken we de kanttekening dat een ieder die om die reden op straat is komen te staan niet per definitie instroomt in een MO-voorziening. Daklozen kunnen volgens de Wmo naar de opvang als zij niet op eigen kracht zelfredzaam zijn.

Adviezen

- ③ **Werk met een driehoekscontract** (tussen huurder/cliënt, corporatie en gemeente die een beschikking voor begeleiding verstrekt), waarbij de woning direct op naam komt te staan van de uitstroomer. Het gaat om een tijdelijk contract onder de voorwaarde van begeleiding dat omgezet kan worden naar een permanente overeenkomst als resultaat uit perspectiefplan wordt gehaald
- ③ **Zorg voor frequentere evaluaties** houden en hiervoor een evaluatieformat gebruiken.
- ③ **Maak met corporaties uniforme afspraak over hoe om te gaan met uitstromers die eerder uit huis zijn gezet in verband met hennepplantage.** Voor gezinnen met kinderen is een uniforme maatwerkoplossing door corporaties noodzakelijk. Het is nu eenmaal niet wenselijk dat kinderen en ook jongeren met LVB-problematiek opgroeien in een opvangvoorziening. Eventuele voorwaarden kunnen zijn:
 - van de vijfjarentermijn zijn twee of drie jaren verlopen
 - een tijdelijke huurovereenkomst
 - de cliënt aanvaardt begeleiding
 - de cliënt staat toe dat zijn woning iedere maand wordt gecontroleerd op hennepsteelt.

2.6 Acceptatieplicht

Er is sprake van acceptatieplicht van de woning, door uitstromers. Een kandidaat mag drie voorkeursgemeenten opgeven. De praktijk is dat de uitstroomcoördinator altijd aan de slag gaat met voorkeursgemeente 1 en 2. Hoorn wordt vaak als voorkeursgemeente opgegeven, omdat mensen daar vandaan komen, daar in de opvang zitten, er op school zitten of werken, hun familie en vrienden wonen.

Als Hoorn niet haalbaar is, laat de uitstroomcoördinator dit onmiddellijk aan de begeleider van de kandidaat weten. Een gemeente heeft vaak meerdere kernen. Als bijvoorbeeld een uitstromer Drechterland als voorkeursgemeente heeft opgegeven, geeft de uitstroomcoördinator aan dat er rekening gehouden moet worden dat hij of zij in een andere kern dan Hoogkarspel (met een treinverbinding) geplaatst kan worden. De uitstromer weet dan waar hij of zij aan toe is. Als de uitstromer een aangeboden woning weigert, dan wordt hij/ zij uitgesloten van deelname aan de pilot. Uitstromers kunnen geen voorkeur uitspreken voor een bepaald type woning. Wel kunnen ze bijvoorbeeld aangeven dat ze een benedenwoning willen in verband met een slechte gezondheid.

1. Geen weigeringen

Het is nog niet voorgekomen dat iemand een woning heeft geweigerd. Er zijn gevallen bekend waarin een corporatie bij nader inzien constateerde dat een initieel aangeboden woning toch niet paste bij de uitstromer en in goed overleg de uitstromer in een andere gemeente of woonkern uitstroomde.

2. Probleem van reistijd en afstand

Volgens de uitstroomcoördinator doet het probleem van reistijd/ afstand bij de toewijzing van een woning zich vooral voor bij cliënten van Leviaan. Cliënten zouden te veel prikkels ervaren bij een lange reistijd en daarom aangewezen zijn op een woning nabij een treinstation.

2.7 Ervaringen van uitstromers

Uit de gesprekken met zes uitstromers uit de opvang, jeugdzorg en begeleid zelfstandig wonen blijkt dat deze mensen, vrouwen en mannen in de leeftijd van 19 tot 53 jaar, heel blij zijn met de stap die zij hebben gemaakt, namelijk naar een eigen woning. Ze verbleven hiervoor circa vier jaar in een instelling of in een begeleid wonentraject.

Voorbereiding

Hun begeleider of coach bracht deze mensen op de hoogte van de uitstroommogelijkheid omdat ze aan de criteria voldeden. Het duurde zeker een jaar voor er een woning beschikbaar was (NB. hier is niet helemaal duidelijk van welke periode de respondenten uitgaan). De helft heeft bijzondere bijstand aangevraagd: bij sommigen ging dat vlot, bij anderen langzaam zodat hij zijn huis nauwelijks kon inrichten.

De stap naar zelfstandigheid hebben ze allemaal als spannend ervaren maar ook een waar ze aan toe waren: er zijn niet meer continu anderen om hen heen.

“Helemaal voor jezelf gaan is toch wel weer spannend, op de goede manier spannend. In het verleden is het niet helemaal goed gegaan. Die ervaring neem je mee en je doet er alles aan om het goed te doen.”

Voorkeursgemeente (plaats)

De respondenten keerden terug naar de plaats waar ze vandaan komen en/of waar hun familie en vrienden wonen. In dit geval waren dat de gemeente Hoorn (waaronder Zwaag), Medemblik en Enkhuizen. Het ging in alle gevallen om hun voorkeursgemeente. Ze zijn vooral tevreden over hun woning, al moeten ze opletten met teveel lawaai maken, en een enkeling wat minder over de buurt. Contact maken met wijkbewoners gaat niet zo makkelijk.

Hoe gaat het nu?

De meeste uitstromers krijgen 2 uur begeleiding in de week en dat is voor hen voldoende. Bij een uitstroomer stopt de begeleiding vanuit Parlan wat ze erg jammer vindt want ze had jarenlang goed contact met haar mentor. Ze krijgt binnenkort nieuwe begeleiding via de gemeente, dat vindt ze nodig:

“Het is goed om met iemand te sparren en dat er iemand is die me in de gaten houdt.”

Er is ook ondersteuning zoals bijvoorbeeld schuldhulpverlening of een schuldhulpmaatje. De meesten hebben dagbesteding of doen (soms) betaald werk en een volgt een opleiding. Ze zijn tevreden met de huidige situatie.

Ervaringen delen

Wat een toegevoegde waarde zou zijn voor mensen die uitstromen, is om andere uitstromers te spreken. Een van de respondenten heeft dit eerder aangeboden en wil dit graag doen:

“Ik kan anderen helpen in hun voorbereiding, ervaringen delen, ook als ze eenmaal zelfstandig wonen.”

2.8 Rol van uitstroomcoördinator

De uitstroomcoördinatie is belegd bij de Brede Centrale Toegang (BCT). Twee medewerkers van de BCT beoordelen de aanmelding en het perspectiefplan. Als daar onduidelijkheden in zitten of omissies dan wordt de betrokken zorgaanbieder verzocht om aanvullende informatie aan te leveren. Als die informatie is verkregen vindt opnieuw een beoordeling plaats door de BCT-medewerkers. Als zij van mening zijn dat voldaan wordt aan de toelatingscriteria voor de pilot wordt de aanmelding doorgezet naar de uitstroomcoördinator. Deze verricht een tweede toets en als alles in orde is wordt de cliënt door de uitstroomcoördinator gemeld bij een corporatie. Zodra er een woning beschikbaar is gesteld neemt een medewerker van BCT contact op met een gemeente om een aanvraag Wmo-begeleiding aan te vragen. Op onderdelen kunnen de uitstroomcoördinator en de BCT-medewerkers taken van elkaar overnemen. De uitstroomcoördinator is een belangrijke speler in de pilot. Formeel heeft ze een beperkte functie maar in de praktijk is ze van grote betekenis. Zij is ook het aanspreekpunt als zaken niet lopen als bedoeld, bijvoorbeeld als een uitstroomer zich onttrekt aan begeleiding. En de uitstroomcoördinator onderhoudt

contacten met zorgaanbieders, corporaties en gemeenten. Veel kennis zit dan ook in het hoofd van de uitstroomcoördinator. Dat maakt de pilot kwetsbaar.

Advies

Organiseer voldoende achtervang voor de uitstroomcoördinator door zoveel schriftelijk vastleggen van contactpersonen, afspraken met contactpersonen en feiten en ontwikkelingen op cliëntniveau te documenteren zodat bij uitval van de uitstroomcoördinator het werk van deze zoveel mogelijk kan worden opgepakt door BCT-medewerkers.

2.9 Rol van gemeenten

Begeleiding, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening

De belangrijkste taken van de gemeenten in de pilot zijn het verlenen van begeleiding, het verstrekken van bijzondere bijstand voor inrichtingskosten en het bieden van gemeentelijke schuldhulpverlening.

1. Duur begeleiding verschilde

Tot 2020 verschillen

- Er zijn vanuit zorgaanbieders en corporaties verwijten aan gemeenten over de duur van beschikkingen voor begeleiding. Tot 2020 traden hier verschillen op tussen gemeenten. Hoorn verleent beschikkingen voor 1 tot 2 jaar, waar andere gemeenten de beschikking beperken tot een half jaar (eerder was dat zelfs tot 3 maanden) waarbij de begeleiding wordt geboden door de zorgaanbieder waar de uitstromers voorafgaand aan het uitstroombestand verbleef. Weliswaar is er de mogelijkheid tot verlenging maar dan begeleiding door een partij die door een gemeente is gecontracteerd.
- De korte beschikkingstermijn bij de SED-gemeenten – voordat resultaatgestuurd werken werd ingevoerd - vormde overigens geen beletsel voor uitstroom. Het is niet zo dat corporaties daarom weigeren een woning beschikbaar te stellen.

Vanaf 2020 resultaatgestuurd werken

Vanaf 1 januari 2020 is resultaatgestuurd werken in werking getreden. Daarbij staat het resultaat, de in het perspectiefplan benoemde ontwikkeldoelen van cliënten, centraal en niet een termijn. Een zorgaanbieder krijgt een budget waarvan verondersteld wordt dat dit toereikend is om het beoogde resultaat te behalen. Er is nu nog niet of nauwelijks een beeld te vormen van de effectiviteit van resultaatgestuurd financieren van de pilot. En dus kan ook geen uitspraak worden gedaan over de vraag wanneer begeleiding kan worden afgebouwd.

2. Bijzondere bijstand: niet altijd even snel en niet gelijk

Bijzondere bijstand kan pas worden aangevraagd zodra een cliënt in de uitstroomgemeente is ingeschreven, dus pas na de sleutelontvangst.

Verschillen tussen gemeenten

Voor de bijzondere bijstand geldt: afspraak zo spoedig mogelijk. Dit wordt alleen in Hoorn behaald – binnen 2 weken beschikking –, de overige gemeenten verlenen een beschikking binnen de wettelijke termijn van 6 tot 8 weken. Gemeenten wijzen op capaciteitsproblemen bij de afdeling, maar gelet op de zeer beperkte aantallen uitstromers per gemeente kan dat geen knelpunt zijn. Cliënten blijven daardoor langer in de instelling. Vervelend voor cliënten want dit betekent dubbele lasten: ze betalen een eigen bijdrage BW/MO en huur voor de woning. En vervelend voor gemeenten: mensen stromen 4 tot 6 weken later uit en houden hierdoor dure plekken in de opvang 'bezet'.

Verschillen in verlening bijstand

Bij bijzondere bijstand zijn er, naast een verschil in beslistermijnen tussen gemeenten, ook verschillen in de verlening van de bijstand zelf: bij de ene gemeente is bijzondere bijstand voor inrichtingskosten volledig een gift, bij de andere gemeente gaat het om een combinatie van een gift en een lening. En er zijn tussen gemeenten verschillen over de relatieve verhouding tussen de gift en de lening.

3. Schuldhulpverlening: niet vaak aan de orde

Voor schuldhulpverlening geldt dat veel cliënten problematische – maar overzichtelijke – schulden hebben. Er wordt al gewerkt aan schuldenproblematiek bij instroom in BW/ MO (bewindvoering). Uitstroomklaar zijn van cliënten veronderstelt dat een schuldenproblematiek niet dermate ernstig is, dat daardoor uitstroom uiteindelijk niet mogelijk blijkt. Schulden blijken op zich geen belemmering voor te zijn uitstroom, maar kunnen wel voor vertraging in het uitstroomproces zorgen. Schuldenproblematiek kan ertoe leiden dat iemand nog niet uitstroomklaar verklaard wordt. Als een uitstromer eenmaal ook in financieel opzicht uitstroomklaar is, kan deze worden aangemeld voor de pilot.

Adviezen

- ② **Zorg dat de duur van de begeleiding gelijk geschakeld is:** het is zaak hierover uniforme afspraken te maken in het convenant. Gelet op de zwaarte van de doelgroep kan niet worden uitgesloten dat uitstromers behoefte hebben aan langdurige begeleiding, ook bij resultaatgestuurd werken. Het gaat om een kwetsbare doelgroep, waarbij terugval mogelijk is of leun- en steuncontacten wenselijk zijn. Dat geldt overigens niet voor alle uitstromers. Maatwerk bieden, moet dan ook het credo blijven.
- ② **Uniformeer termijn bijzondere bijstand:** de Westfriese gemeenten hebben geen gemeenschappelijk beleid waar het gaat om bijzondere bijstand. Uniformiteit van beleid is wenselijk waar het gaat om de duur van de procedure verlenen bijzondere bijstand. Vooraf is duidelijk

wanneer een uitstromer de sleutel krijgt voor de eigen woning. De voorbereiding van en beschikking voor bijzondere bijstand kan dan al worden voorbereid: de zorgaanbieder zou dan al samen met de cliënt een aanvraag voor bijzondere bijstand indienen en de gemeente waar de aanvraag wordt ingediend kan de beschikking al voorbereiden waardoor de beschikking kan worden binnen een week nadat de uitstromer de sleutel voor zijn woning ontvangt. Dat is de meest klantvriendelijke oplossing.

2.10 Regionale samenwerking

De coördinatie van de uitvoering van taken binnen de pilot ligt formeel bij Hoorn als centrumgemeente, dus ook bij eventuele problemen op casusniveau in andere gemeenten. Dat is gelet op de verantwoordelijkheid van gemeenten, zoals benoemd in het convenant, niet logisch. In de praktijk blijkt echter dat andere gemeenten de coördinatierol ook vervullen, al is hier ruimte voor verbetering. Respondenten geven aan dat hoewel de resultaten achterblijven bij de targets en er zeker ruimte is voor verbetering op onderdelen, zoals hiervoor reeds is beschreven. In het algemeen zijn de betrokken partijen tevreden over de wil tot samenwerking. Partijen vervullen de taken die ze volgens het convenant opgedragen hebben gekregen naar behoren.

Advies

Maak de afspraak met gemeente om problemen vanuit de eigen gemeente op te lossen: in het vervolg, bij problemen/ escalatie, is het uitgangspunt de driehoek van gemeente (waar het probleem zich voordoet), corporatie en zorgaanbieder. Zij kijken op casusniveau naar oplossingen en maken hier afspraken over. De uitstroomcoördinator kan in dergelijke situaties ondersteuning bieden.

2.11 Verhouding pilot en andere regelingen

Verschillende regelingen: vooral verwarrend voor uitstromer

Enkele respondenten geven aan dat het complex is te werken met een regeling voor de pilot uitstroom bijzondere doelgroepen, naast de spoedzoekersregeling en de urgentieregeling. De pilot werkt met doelgroepen en specifieke toetsingscriteria die zo onderscheidend zijn van de twee andere genoemde regelingen dat er weinig onduidelijkheid kan bestaan of de regeling pilot uitstroom bijzondere doelgroepen in een concrete situatie aan de orde is.

Of de regeling pilot van toepassing is, is voor zorgaanbieders en medewerkers en uitstroomcoördinator volstrekt helder. De verwarring welke regeling van toepassing is geldt vooral voor de uitstromers zelf. De spoedzoekersregeling is in het leven geroepen voor cliënten die geen beroep kunnen doen op de pilotregeling of de urgentieregeling. De spoedzoekersregeling is juist voor mensen met kinderen die door

een scheiding dakloos zijn geworden. Bij deze regeling moet steeds een zorgaanbieder bij de aanvraag zijn betrokken.

Pilot als sluiproute?

De pilot mag geen sluiproute zijn voor mensen die eigenlijk niet tot de doelgroep behoren maar wel dakloos zijn, zich aanmelden bij de maatschappelijke opvang en via de opvang toegang krijgen tot de pilot uitstroom. Dit geluid is vooral afkomstig van woningcorporaties. Dit lijkt – mede gelet op de toetsingscriteria - vooral een theoretisch risico te zijn. Er zijn geen concrete misbruikgevallen bekend.

2.12 Organisatie en communicatie

Er is een stuurgroep(overleg) waaraan alle betrokken partijen van de pilot deelnemen (op management en uitvoeringsniveau).

1. Onduidelijke functie overleggroep

Het is zelfs voor de deelnemers onduidelijk wat de functie van de stuurgroep is, wat mede wordt ingegeven door de samenstelling. Het is een mix van beleid/ management en uitvoering. Het overleg gaat soms ook over casussen. De stuurgroep komt in een (te) lage frequentie bijeen. En de omvang wordt te groot bevonden.

2. Niet altijd tijdige communicatie over wijzigingen

Het komt voor dat wijzigingen in een situatie van een kandidaat niet worden gemeld door een zorgaanbieder. Bijvoorbeeld iemand die bij aanmelding een bijstandsuitkering heeft maar op het moment dat een woning beschikbaar alleen studiefinanciering heeft en de aangeboden woning niet kan betalen. Of een jonge vrouw die na de aanmelding zwanger werd en toen een woning beschikbaar kwam, moeder was geworden, maar de zorgaanbieder zwangerschap en geboorte niet had gemeld. Dit geeft vertraging in de uitstroom.

Adviezen

- 🕒 **Maak van de pilot een permanent werkwijze uitstroom bijzondere doelgroepen.** Hef de stuurgroep pilot uitstroom bijzondere doelgroepen op.
- 🕒 **Overleg via BW/MO-kanalen.** Als de werkwijze regulier wordt, kan een dergelijk overleg ook via BW/MO kanalen worden geregeld. Dit gebeurt zowel ambtelijk als bestuurlijk. Het is wel zaak het beleidsgebied wonen ambtelijk en bestuurlijk (VVRE) daarbij te betrekken Aandachtspunt daarbij is dat het ambtelijk en bestuurlijk BWMO-overleg zich beperkt tot gemeenten, en corporaties en zorgaanbieders daarbij niet zijn betrokken. Die betrokkenheid moet dan wel anderszins worden geborgd. Met name als spanningen en te behalen resultaten worden aangevuld of aangepast.

- 🕒 **Maak met zorgaanbieders afspraak over wijziging situatie van uitstromer.** Het is zaak om een afspraak te maken met de zorgaanbieders, over het informeren van de uitstroomcoördinator als er wijzigingen in de situatie van aangemelde kandidaat-uitstromers zijn.

2.13 Verbreding doelgroep pilot

Door aanbieders wordt verbreding van de doelgroep voorgesteld: groepen die passen binnen de pilot.

Consequentie van verbreding van de doelgroep is dat de vraag naar woningen toeneemt en de wachttijden voor de huidige doelgroep van de pilot langer worden. Het gaat om de volgende groepen:

1 **Dak-/thuislozen met alleen ambulante begeleiding**

Enkele zorgaanbieders en de uitstroomcoördinator vinden dat mensen die dak- en thuisloos zijn maar niet in een instelling verblijven (maar bijvoorbeeld in een garage of bij familie verblijven) en ambulante begeleiding ontvangen ook onder de pilotgroep vallen. Het gaat hier om een kleine groep, volgens de uitstroomcoördinator tussen de 5 tot 7 mensen op jaarbasis die cliënt zijn bij het Leger des Heils. Nu de instroom van AMV-ers aanmerkelijk is teruggelopen, is er ook ruimte ontstaan om deze doelgroep toe te laten.

2 **Cliënten forensische nazorg**

Vanuit het leger des Heils wordt ervoor gepleit om cliënten forensische nazorg tot de pilot toe te laten. Aanvankelijk zou deze groep ook toegang krijgen tot de pilot. Dat werd later ingetrokken, omdat vanuit de forensische nazorg een woning voor deze mensen geregeld zou kunnen worden. Nu blijkt dat er vanuit het forensische zorg maar een beperkt aantal woningen geregeld kan worden, zodat een deel van de cliënten tussen wal en schip valt. Toegang van deze groep tot de pilot is mogelijk, maar de partijen vinden dat deze groep beperkt moet worden tot die mensen die afkomstig zijn uit Westfriesland. Een inschatting is dat het om omstreeks 5 – 7 cliënten op jaarbasis gaat.

2.14 Housing First

Maatschappelijke opvang in groepsverband is niet geschikt voor iedereen. Bijvoorbeeld omdat mensen weinig prikkels kunnen verdragen of traumatische ervaringen in de opvang hebben voorgedaan. Voor hen kan Housing First een oplossing zijn.

Indruk: voldoende draagvlak voor concept (in aparte pilot)

Het concept Housing First lijkt voldoende draagvlak te hebben, in ieder geval bij Hoorn, Intermaris en bij de zorgaanbieders. De zorgaanbieders hebben hiervoor een voorstel ingediend bij (alleen) de gemeente Hoorn.

Voorstel vanuit de begeleidingscommissie is een aparte pilot Housing First in te richten, om eerst ervaring hiermee op te doen, dus buiten de pilot uitstroom bijzondere groepen, maar om de benodigde woningen wel onder de uitstroomwerkwijze te laten vallen.

3

Conclusies

Hieronder vatten we onze conclusies van de evaluatie samen. We kijken daarbij eerst naar de realisatie van de doelstellingen in de pilot en gaan daarna in op de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Realisatie doelstellingen pilot

Het uitstroomproces versnellen zodat geen kostbare plekken bezet worden gehouden in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

- 🕒 Onmiskienbaar stromen door de pilot meer mensen dan voorheen uit die niet op eigen kracht kunnen uitstromen. Hoeveel meer dan voorheen is niet exact duidelijk, want in het verleden werden cijfers hierover alleen bij MO bijgehouden.
- 🕒 In 2019 waren er 65 aangemelde uitstromers, waarvan er 43 in dat jaar uitstroonden. In 2020 zijn de overige 22 aangemelde uitstromers daadwerkelijk uitgestroomd of gaan nog uitstromen. Het uitstroomproces is zeker versneld hoewel niet in de gewenste mate, want de ambitie is 100 daadwerkelijke uitstromers per jaar. Aangemelde uitstromers moeten lang wachten voordat ze een woning kunnen betrekken. Die lange wachttijd leidt er niet toe dat andere potentiële uitstromers niet worden aangemeld. Wel betekenen lange wachttijden dat nieuwe cliënten niet kunnen instromen zolang uitstroomklare cliënten een dure plek bezet houden omdat er nog geen woning beschikbaar is.
- 🕒 Lange wachttijden kunnen worden verkort door het beginsel van voorkeursgemeenten los te laten. In beginsel kan een uitstromer in elke gemeente uitstromen, maar houdt de uitstroomcoördinator rekening met persoonlijke omstandigheden van uitstromers zoals zaken als gezinssamenstelling (met het oog op gebruik van school en andere voor kinderen relevante faciliteiten), herkomstgemeente, waar iemand een sociaal netwerk heeft opgedaan, waar iemand werkt of een opleiding volgt waarbij ook gekeken wordt naar reisafstand en reisduur en de vervoersmiddelen van een cliënt.

Het voorkomen van dakloosheid door jongeren (18+) met een zorgbehoefte uit te laten stromen. Hieronder vallen ook oud-Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (oud-AMV'ers).

In 2019 stroomden 29 cliënten van Parlan via de pilot uit, waarvan 16 in het eerste kwartaal. Niet duidelijk is of deze cliënten dakloos zouden zijn geworden indien er geen pilot zou zijn. Wel is reguliere uitstroom voor deze groep lastig, blijkt uit de evaluatie.

Ervaring opdoen met het structureel organiseren van de uitstroom door vraag van cliënten en aanbod van woningen bij elkaar te brengen.

Dit is een erg algemeen geformuleerde doelstelling en derhalve lastig te evalueren. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat partijen de samenwerking binnen de pilot positief ervaren; er is veel draagvlak om de pilot om te zetten in een permanente werkwijze.

Target niet gehaald maar pilot als werkwijze geslaagd

Allereerst: het gewenste resultaat van 100 beschikbare woningen voor uitstromers is niet behaald maar bleek ook te hoog gezien het aantal aanmeldingen. Toch is er vanwege het belang veel draagvlak voor de pilot als werkwijze. Wel zijn verbeteringen nodig: afspraken over omgaan met informatie, organisatie en dergelijke. Hier gaan we in hoofdstuk 4 nader in: voorstellen voor een nieuw convenant.

Achterblijven kwantitatieve resultaten

De oorzaak van het achterblijven van de daadwerkelijke uitstroom bij de geambieerde uitstroom resultaten is tweeledig:

- 1 Het aantal aanmeldingen bleef in 2019 met 65 ver achter bij het beoogde aantal van 100 en voor 2020 ziet het er naar uit dat het aantal aanmeldingen niet boven de 65 uitkomt¹⁶. Nu zorgaanbieders aangeven iedere cliënt die uitstroomklaar aan te melden voor de pilot, lijkt het achterblijven van het aantal aanmeldingen bij het beoogde aantal van 100 per jaar veroorzaakt te worden door een overschatting van de omvang van de doelgroep.
- 2 Er komen te weinig woningen beschikbaar met als voornaamste oorzaken: de vijver is beperkt, de vraag (ook vanuit andere doelgroepen) is groot en de mutaties op de woningmarkt is beperkt, wat door de coronacrisis nog versterkt wordt.

Van de 65 aanmeldingen in 2019 konden 43 personen uitstromen naar een woning in dat jaar. De rest kreeg in 2020 woonruimte of moet dat nog krijgen.

Nauwelijks spreiding in de regio

De beoogde regionale spreiding is niet gehaald, er stromen nog steeds veel mensen in Hoorn uit. Hoorn heeft vaak de voorkeur omdat bijvoorbeeld de persoon hier al verbleef en het netwerk heeft. Verhuizen naar een onbekende gemeente is een hele grote stap voor alle mensen maar zeker voor deze groep, met name als ook de bereikbaarheid (met ov) beperkt is. In de pilot geldt een acceptatieplicht van de aangeboden woning: dat is in alle gevallen tot nu gebeurd.

Uitstroom naar woningen: (mogelijke) knelpunten

- 🕒 De duur van begeleiding na uitstroom verschilde tussen de gemeenten: van 3 maanden tot 1 -2 jaar. Sinds 2020 werken gemeenten met resultaatgestuurd waarbij het resultaat en niet de duur van de begeleiding voorop staat. Gelet op de zwaarte van de doelgroep kan niet worden uitgesloten dat uitstromers behoefte hebben aan langdurige begeleiding, ook bij resultaatgestuurd werken.
- 🕒 Er zijn verschillen tussen gemeenten als het gaat om de termijnen waarbinnen gemeenten bijzondere bijstand verlenen. Meer uniformiteit in de regio is wenselijk, waarbij het uitgangspunt is dat bijzondere bijstand binnen twee weken maar bij voorkeur binnen één week na de sleuteloverdracht wordt verkregen.

¹⁶ Tot en met mei 2020 waren er 27 aanmeldingen. Als we dit extrapoleren over heel 2020 komen we uit op 65 aanmeldingen.

- De meeste corporaties maken geen uitzondering voor uitstromers die eerder uit huis zijn geplaatst vanwege een hennepplantage; deze vallen dan buiten de pilotboot. Maatwerkoplossingen zijn wenselijk als het gaat om gezinnen met jonge kinderen of jongeren / jongvolwassenen met LVB-problematiek. De indruk is wel dat het om een zeer beperkte groep gaat. Bovendien het enkele feit dat iemand vanwege een hennepplantage uit huis wordt gezet, impliceert niet dat iemand toegelaten kan worden tot een MO-voorziening. Naast dakloosheid is hiervoor ook een vereiste dat de betrokkene zich niet op eigen kracht in de samenleving kan handhaven.

Lokale taak in regionale samenwerking

De coördinatie ligt nu bij Hoorn als centrumgemeente, ook bij eventuele problemen op casusniveau in andere gemeenten. Dat is gelet op de verantwoordelijkheid van gemeenten, zoals benoemd in het convenant, niet logisch. Die verantwoordelijkheid moet bij de betreffende gemeente worden gelegd, en de bijbehorende corporatie en zorgaanbieder. Dat gebeurt, zij het niet altijd.

Verhouding pilot en andere regelingen

De pilot werkt met doelgroepen en specifieke toetsingscriteria die zo onderscheidend zijn van de spoedzoekers- en urgentieregeling dat weinig onduidelijkheid kan bestaan of de regeling pilot uitstroom al dan niet van toepassing is.

Uitstroomcoördinator belangrijke spil (maar geen achterwacht)

De uitstroomcoördinator heeft in de praktijk een belangrijke rol in de pilot. Dat gaat goed maar kan ook een zwakke schakel worden als er onvoldoende achterwacht is geregeld.

Inefficiënte en onduidelijke overlegstructuur

De huidige overlegstructuur in de stuurgroep met alle partijen blijkt volgens betrokkenen niet efficiënt te zijn en ook niet altijd is duidelijk wat waar besproken moet worden. Bespreking van resultaten en casussen lopen door elkaar, de groep is divers en vooral te groot. Hierbij is structurele bestuurlijke betrokkenheid ook een aandachtspunt.

Verbreiding pilot

Er is geen consensus over groepen die ook tot de pilot toegelaten zouden moeten worden. Wel worden groepen genoemd als mensen die dakloos zijn en ambulante begeleiding krijgen, en cliënten van forensische nazorg, die passen binnen de pilotdoelgroep. Consequentie is dat verbreiding van de doelgroep de druk op het toch al beperkte aantal uitstroomwoningen nog groter wordt. Een verkenning lijkt hier op zijn plaats.

Housing First

Maatschappelijke opvang in groepsverband is niet geschikt voor iedereen. Bijvoorbeeld omdat mensen weinig prikkels kunnen verdragen of traumatische ervaringen in de opvang hebben voorgegaan. Voor hen kan Housing First een oplossing zijn. Uit een eerste verkenning in dit onderzoek lijkt er voldoende draagvlak te zijn in de regio voor dit concept. Er is in ieder geval bij betrokkenen draagvlak voor een aparte pilot Housing First, om eerst ervaring hiermee op te doen, dus buiten de pilot uitstroom bijzondere groepen, maar om de benodigde woningen wel onder de uitstroompilot te laten vallen. Belangrijk is om de organisatie klein te houden om zo extra werkdruk van de betrokken organisaties te voorkomen.

4 Aanpassing in convenant

Een aantal van onze adviezen leidt tot voorstellen voor aanpassing in het samenwerkingsconvenant naar aanleiding van de bevindingen en de conclusies. Daarnaast zijn er adviezen die om vervolgacties vragen zonder dat op voorhand duidelijk is dat deze nopen tot een aanpassing van het convenant.

We gaan hierbij uit van een convenant gericht op de reguliere werkwijze (niet meer op de pilot).

Werkwijze

- 🕒 **Zet de pilot om naar permanente werkwijze.** Dit kan als doelstelling in het nieuw te sluiten convenant opgenomen worden, vanaf 2021. De voorbereiding hiervan kan in het najaar 2020 geschieden.
- 🕒 **Laat het principe van de voorkeursgemeenten los.** Als het beginsel van voorkeursgemeenten wordt losgelaten kan een snellere uitstroom en een betere regionale spreiding worden gerealiseerd. De uitstroomcoördinator zet uitstromers in beginsel bij alle corporaties uit maar hanteert daarbij wel het beginsel van redelijkheid: de uitstroomcoördinator houdt rekening met zaken als gezinssamenstelling (met het oog op gebruik van school en andere voor kinderen relevante faciliteiten), herkomstgemeente, waar iemand een sociaal netwerk heeft opgedaan, waar iemand werkt of een opleiding volgt waarbij ook gekeken wordt naar reisafstand en reisduur en de vervoersmiddelen van een cliënt.
- 🕒 **Maak afspraak over benodigde aantal woningen op passend niveau.** Houd vooralsnog vast aan de gestelde targets (100 aanmeldingen per jaar, 100 beschikbare woningen per jaar); monitor de voortgang per half jaar en bezie eind 2021 of deze targets realistisch en haalbaar zijn en stel ze eventueel naar beneden bij. Organiseer daarnaast vanuit gemeenten een verkenning naar particuliere oplossingen, maak gebruik van de ervaringen van Alkmaar en regio Utrecht.
- 🕒 **Verken de mogelijkheid dat corporaties een uniforme wachttijd (bijvoorbeeld vijf jaar) hanteren voor mensen die vanwege een hennepplantage uit huis zijn gezet.** Verken onder welke voorwaarden deze mensen als het gaat om gezinnen met kinderen en mensen (met name jongeren) met LVB-problematiek binnen die uniforme wachttijd toch geherhuisvest kunnen worden.

Reikwijdte werkwijze uitstroom bijzondere doelgroepen

- 🕒 **Housing First: positioneer een pilot Housing First buiten de werkwijze uitstroom bijzondere doelgroepen, maar stel vanuit die werkwijze woningen beschikbaar voor deze pilot.**

Uitstroom en regionale spreiding

- 🕒 **Maak afspraken met zorgaanbieders voor actieve verkenning met uitstromer van alternatieve gemeenten voor meer spreiding binnen de regio.**

-
Laat mensen die gaan uitstromen, kennis maken met uitstromers die hun ervaringen willen delen, vragen kunnen beantwoorden. Lotgenotencontact is prettig en dit soort uitwisselingen kunnen de drempel verlagen en beter zicht geven op wat komen gaat. Maak hierover afspraken met de zorgaanbieders.
-
Gebruik driehoekscontracten tussen huurder, corporatie en gemeente. Introduceer een tijdelijk huurcontract (waarbij het contract staat op naam van de uitstromer) met begeleiding. Het huurcontract kan omgezet worden in een permanent contract als na een evaluatie blijkt dat de uitstromer zelfstandig kan wonen, eventueel nog met ambulante begeleiding. Uitstromers die zich niet aan afspraken houden, weten dat er een stok achter de deur staat, wat hen kan motiveren om zich alsnog aan de afspraken te houden. Want nu komt het (in beperkte mate) voor dat zich hier problemen voordoen.

Informatie en evaluatie

-
Maak afspraken tussen gemeenten en met zorgaanbieders over de overdracht aan gemeente. Dit betreft afspraken over de overdracht als de begeleiding van een uitstromer door een zorgaanbieder stopt en de cliënt wordt 'overgedragen' aan de desbetreffende gemeente.
-
Maak afspraken tussen gemeenten en met zorgaanbieders over overdracht jeugdigen. Dit betreft afspraken over de begeleiding van uitstromers door Parlan als een jeugdige Wmo-begeleiding gaat ontvangen.
-
Maak afspraken met corporaties en zorgaanbieders over evaluatie en terugkoppeling. Dit betreft de evaluatie tussen zorgaanbieders en corporaties en terugkoppelingen door meer en structureel evaluatiemomenten in te plannen. En een format ontwikkelen voor een evaluatieverslag zodat eenduidige informatie beschikbaar komt die ook voor aanpassen van staand beleid kan worden gebruikt.
-
Maak afspraken met zorgaanbieders over informatie cliëntdossier van de uitstromer. Dit betreft afspraken over benodigde informatie in het cliëntdossier wordt opgenomen, zodat informatie uit deze dossiers eenvoudig en snel kan worden gegenereerd voor monitoring van de resultaten en eventuele beleidsaanpassingen. Bijvoorbeeld evaluatieformulieren, bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en verdere begeleiding nadat een cliënt is uitgestroomd en Wmo-begeleiding ontvangt.

Daarnaast ook afspraken maken over het doorgeven van relevante wijzigingen in de situatie van de cliënt, zoals mutaties in inkomsten en gezinssamenstelling, door de zorgaanbieder aan de uitstroomcoördinator of de betreffende corporatie.
-
Zorg voor afbakening en bundeling van informatie. Bij het evaluatieonderzoek konden bepaalde vragen niet worden beantwoord omdat betrokken partijen gegevens niet structureel en geordend bijhouden, zodat diep gegraven moet worden om deze gegevens boven tafel te krijgen. Bovendien is er geen enkel punt waar de gegevens die bij de betrokken partijen worden verzameld

samenkomt. Tijdens de uitstroomprocedure komt veel informatie terecht bij de uitstroomcoördinator maar deze beschikt niet over informatie na uitstroom. Bijvoorbeeld waar het gaat om bijzondere bijstand, begeleiding en hoe succesvol de uitstroom is na het moment van uitstroom. Daarbij is het zaak een termijn af te spreken hoe lang een uitstromer wordt gevolgd, bijvoorbeeld één jaar na de uitstroomdatum. Zorg ervoor dat alle relevante informatie terecht komt bij de uitstroomcoördinator zodat er voor wat de informatievoorziening een centraal aanspreekpunt is.

- 🕒 **Monitor het realiseren van targets van de werkwijze uitstroom bijzondere doelgroepen door middel van een jaarlijkse rapportage.**

Organisatie

Herzie de inrichting van de projectorganisatie van de permanente werkwijze uitstroom bijzondere doelgroepen en veranker deze zoveel mogelijk in de bestaande regionale structuren. Te denken valt aan de volgende driedeling:

- 🕒 *Bestuur:* MADIVOSA / VVRE. Hier worden strategische beleidsvorming en periodieke evaluaties besproken.
Breed bestuurlijk overleg: zo nodig jaarlijks breed bestuurlijk overleg met vertegenwoordiging van gemeenten, corporaties en zorgaanbieders om geïnformeerd te worden en besluiten te nemen over doelgroepen, werkwijze, verwachte inspanningen van en te behalen resultaten door onderscheiden partijen, Housing First en andere woon/zorgvraagstukken voor kwetsbare bewoners. We stellen daarbij voor dat gemeenten, corporaties en zorgaanbieders het breed bestuurlijk overleg in eigen kring voorbereiden.
- 🕒 *Beleidsvoorbereiding en monitoring:* vertegenwoordiging van gemeenten, corporaties en zorgaanbieders, uitstroomcoördinator. Hier worden ontwikkelingen en problemen die zich bij de werkwijze voordoen die vragen om bijstelling van de werkwijze besproken en input gegeven voor verbeteringen. De ambtelijke stuurgroep kwetsbare inwoners Westfriesland gebruikt deze input voor de ontwikkeling van beleidsvoorstellen voor MADIVOSA / VVRE. Zorg hierbij voor voldoende achtervang voor de uitstroomcoördinator.
- 🕒 *Uitvoering:* dit vindt incidenteel plaats op casusniveau als zich problemen voordoen bij individuele uitstromers. Met als deelnemers de uitstroomcoördinator en direct bij de casus betrokkenen vanuit gemeente, corporatie en zorgaanbieder.

Bijlage 1: onderzoeksvragen

Hieronder staan de onderzoeksvragen voor de uitgevoerde evaluatie:

Wonen

- ⦿ Waarom stellen corporaties minder woningen beschikbaar dan is afgesproken?
- ⦿ In hoeverre hanteren corporaties dezelfde toelatingscriteria en passen ze deze uniform toe?
- ⦿ Waar stromen cliënten uit (bij welke corporaties/ bij welke gemeenten)? En wat zegt dit over spreiding van de doelgroep over Westfriesland?
- ⦿ Wat is de woonbehoefte per doelgroep aan zelfstandig wonen (type woning)?
- ⦿ Wat is de grootte van de woonvraag per doelgroep op jaarbasis?
- ⦿ Hoe verhoudt de feitelijke woonvraag zich tot het aantal feitelijk vrijgekomen woonruimten? Moet het aantal van honderd woningen op jaarbasis worden aangepast?
- ⦿ Wat is de gemiddelde tijd tussen aanmelding van een cliënt voor een woning bij een woningcorporatie en sleuteloverdracht?

Uitstroom

- ⦿ Wat is het effect van de pilot op de uitstroom uit de intramurale voorzieningen?

Huurcontract en huurderschap

- ⦿ Vertonen de uitgestroomde cliënten acceptabel woongedrag? Houden ze zich aan de afspraken uit de huurovereenkomst?
- ⦿ Wanneer kan de zorg worden afgebouwd?

Aanvragen en afgeven van beschikkingen

- ⦿ Hoe is de kwaliteit van de ingediende perspectiefplannen?
- ⦿ Worden de resultaten uit het perspectiefplan behaald? Waarom wel/ waarom niet?
- ⦿ Hoe lang duurt het per gemeente om een beschikking af te geven?

Bijzondere bijstand

- ⦿ Wat is de gemiddelde aanvraagtijd van bijzondere bijstand per gemeente?
- ⦿ Wat is de gemiddelde tijd tussen sleuteloverdracht en een beschikking voor bijzondere bijstand?

Schuldhelpverlening

- ⦿ In welke mate wordt gebruik gemaakt van schuldhelpverlening en/of andere ondersteuning bij financieel beheer?

Ervaringen uitgestroomde cliënten

- ⦿ Hoe ervaren cliënten de uitstroompilot?
- ⦿ Hoe ervaren cliënten de acceptatieplicht?
- ⦿ Zijn cliënten tevreden over de woning?
- ⦿ Hoe ervaren cliënten de aangeboden zorg?
- ⦿ Hoe ervaren de uitgestroomde cliënten het zelfstandig wonen?
- ⦿ Hoe gaat het met de uitgestroomde cliënten ná 6 maanden?

Samenwerkingsovereenkomst

- ⦿ Wat zijn de ervaringen met de huidige samenwerkingsafspraken c.q. samenwerkingsvorm?
- ⦿ Hoe functioneert de stuurgroep?
- ⦿ Hoe ervaren de betrokken partijen de samenwerking?
- ⦿ Wat zouden de partijen anders willen zien in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst?

Verbreidingsvragen

- ⦿ Hoe verhoudt de pilot uitstroom zich tot andere Westfrieze woonregelingen (bijvoorbeeld de spoedzoekersregeling en urgentieregeling)?
- ⦿ Moet de doelgroep worden verbreed? Welke partijen zouden moeten worden betrokken? En wat zouden hier de positieve /negatieve consequenties van zijn?
- ⦿ Kan Housing First ook onderdeel worden van de regionale samenwerking?

Bijlage 2: Toetsingscriteria

Voor te dragen kandidaten voor een uitstroomwoning moeten aan de volgende criteria voldoen:

1. De kandidaat (of kandidaten in geval van partners die samenwonen) is cliënt in een intramurale voorziening of een oud-AMV'er (tussen de 18 en 23 jaar). De kandidaat is naar oordeel van de zorgorganisatie geschikt voor uitstroom en de kandidaat heeft het perspectiefplan zoals dat is opgesteld door de zorgorganisatie mede ondertekend. Hierin wordt de motivatie van de cliënt en de problematiek beschreven, evenals de doelen, de te behalen resultaten en de benodigde middelen. Ook tekent de kandidaat een toestemmingsverklaring voor het delen van gegevens met relevante partijen.
2. De kandidaat heeft zelf alles geprobeerd om uit te stromen. De kandidaat beschikt niet over passende huisvesting en er zijn geen alternatieven om uit te stromen (zoals het aanvragen van een urgentieregeling of uitstroom op eigen kracht) en er is geen reden om de cliënt nog langer intramuraal te huisvesten.
3. De kandidaat voldoet aan de criteria van de woningcorporatie:
 - a. Indien de laatst bewoonde woning (op wat voor manier dan ook) is verlaten met een huurachterstand, dan worden nadere contractverplichtingen overeengekomen. Als er nog sprake is van een huurschuld boven de € 500,- dient de bewoner te zijn toegelaten tot een schuldhelpverleningstraject in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) alvorens de huurovereenkomst getroffen wordt.
 - b. Indien er in het verleden een ontruiming of opzegging heeft plaatsgevonden waarbij sprake was van extreme overlast, dan moet de kandidaat altijd een jaar begeleiding krijgen. De gemeente beslist hierover. Deze periode kan indien nodig verlengd worden. De gemeente bepaalt in overleg met de woningcorporatie, zorgorganisatie en cliënt of dit nodig is.
4. De kandidaat staat ingeschreven als woningzoekende bij woonmatch West-Friesland.
5. De kandidaat is bereid de toewijzing van een uitstroomwoning met bijbehorende voorwaarden te accepteren tenzij er sprake is van zwaarwegende contra-indicaties. Indien nodig wordt in het uitstroomoverleg het belang van deze contra-indicaties beoordeeld. Waar mogelijk wordt bij de toewijzing van een woning rekening gehouden met de voorkeur van de kandidaat.
6. De kandidaat is op basis van het beschikbare inkomen (al dan niet met inkomensondersteuning) in staat om de maandelijkse huur te betalen.
7. Kandidaat is telefonisch bereikbaar.

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oever in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.